

До Научен отдел на МФ, към ТрУ Стара Загора

Относно:

Процедура по защита на дисертационен труд на д-р Йорданка Атанасова Стайкова-Пировска

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Л. Деспотова-Толева дм,
Научна специалност „обща медицина“

За представен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** на д-р **Йорданка Атанасова Стайкова-Пировска**, докторант на самостоятелна подготовка по научна специалност **„обща медицина“** към I катедра **„Вътрешни болести и Обща медицина“** на тема:

„Алтернативна/Комплементарна в Общата практика“

по научна специалност „Обща медицина“
с научен ръководител: проф. д-р Любима Деспотова-Толева дм,

Процедурни изисквания

Настоящото становище е изготвено в съответствие с изискванията на Правилника за устройството и дейността на Тракийски университет Стара Загора.

Представяне на кандидата

Д-р Йорданка Ат. Стайкова- Пировска, е зачислена за докторант на самостоятелна подготовка под мое ръководство по научна специалност „Обща медицина“, професионално направление 7.1 Медицина, област на висшето образование 7.3 Здравеопазване и спорт. Предоставени са ми всички необходими за рецензиране материали в съответствие с Правилника за устройството и дейността на МФ към ТрУ Стара Загора и респективно неговата част – регламент за придобиване на онс „доктор“ в ТрУ.

Д-р Йорданка Ат. Стайкова- Пировска, е завършила средното си образование през 1999г. в СОУ „Иван Н. Момчилов“ гр. Елена. Приета е за редовен студент (2000-2006г.) по медицина в Медицински факултет към Тракийски университет Стара Загора, където се дипломира като лекар на 18.09.2006г. Преминала е обучение по Традиционна Китайска Медицина (ТКМ), енергийна медицина, Ци -гун, Юмейхо терапия и Ароматерапия.

След дипломирането си две години работи и практикува ТКМ и другите алтернативни методи в кабинет по източна медицина ВиаВите в Стара Загора. От 2008г. е асистент по Обща медицина към Катедра „Обща медицина и МБС“ в МФ към ТрУ Стара Загора.

Актуалност на темата

Темата е не само актуална и значима в национален и международен аспект, но за мен като научен ръководител и изследовател представлява истинско предизвикателство. В България до този момент не провеждано научно проучване върху приложението на алтернативната/комплементарна медицина и по-специално нейното място в обща медицинска практика,

насочено към проучване на нагласите на общопрактикуващите лекари и пациенти. Методите на алтернативната/комплементарна медицина могат успешно да се интегрират от ОПЛ в комплексната грижа за пациентите, а също и в профилактиката и ранната диагностика на редица социално значими заболявания. За тази цел са необходими не само основни познания в областта на алтернативната/комплементарна медицина, които лекарите, и то не само ОПЛ, би трябвало да придобиват по време на следването си по медицина и да надграждат през специализацията си, но и редица комуникативни умения за работа в екип с различни алтернативни терапевти.

Основните принципи на АМ/КМ са тясно свързани с холистичния и пациент-центриран подход, които лежат в основата на съвременната обща медицинска практика. Ето защо интегрирането на тези методи най-плавно и лесно би се извършило в условията а общата медицинската практика. Използването на тези методи по време на медицинската консултация води до повишаване доверието на пациента в неговия лекар, мотивацията му да участва по-активно в процеса на вземане на решение относно здравните му проблеми, подобрява комуникацията между лекаря и пациента.

Структура на дисертационния труд

Дисертационният труд е структуриран правилно и в съответствие с изискванията: написан е на 163 стандартни машинописни страници и е структуриран адекватно както следва: литературен обзор- 54 стр.; цели и задачи- 1 стр.; материал и методи- 2 стр.; резултати и обсъждане- 64 стр.; изводи- 2 стр.; приноси- 1 стр.; библиография- 16 стр.; приложения-12 стр. Трудът е онагледен с 58 фигури, 6 таблици и 5 приложения.

Докторантът е проучил и селектирал релевантна актуална и класическа научна библиография от 286 литературни източника (45 на кирилица, 241 на латиница), с което напълно отговаря на изискванията. **Литературният обзор** е подбран и структуриран в раздели, съобразно най-често срещаните алтернативни/комплементарни методи и тяхното приложение при различни заболявания и оплаквания в ОМП, както и възможностите за приложение на някои от тях от ОПЛ и пациенти в редица страни по света.

Целта на дисертационната разработка е ясно формулирана и конкретна: Да се проучи приложението на алтернативни/комплементарни методи в общата медицинска практика.

Задачите за изпълнение на целта са точно и съответно формулирани.

Дизайнът на проучването е съобразен със спецификата на това проучване, неговата основна цел и поставените задачи. Правилно са селектирани целевите групи, като съответно за всяка от тях е съставен анонимен въпросник. Въпросниците за ОПЛ и пациенти са структурирани и формулирани така, че позволяват лесно съпоставяне на получените резултати.

Въпросите, задавани на ОПЛ и пациенти, целят получаване на информация в следните основни области:

- Социално-демографска- въпроси свързани с пол, възраст, вид на практиката и др.

- Запознатост снякои често срещани алтернативни методи, като за пълнота на проучването са изброени 24 метода
- Употреба, търсене, препоръчване, препращане от ОПЛ/пациентите относно АМ/КМ
- Обучение и място на АМ/КМ в общата практика и здравеопазването. Материалът е събран от докторанта, като въпросникът е разпространяван както индивидуално, така и по време на обучението на ОПЛ, на текущи научни събития, вкл и на ежегодната конференция на Националното сдружение на ОПЛ в България.

За обработка и анализ на данните е използван SPSS 19 статистически пакет. Проведен е описателен анализ, сравнителен анализ, непараметричен анализ χ^2 тест. Чрез тях са установени връзки между възрастта, пола, образованието, трудовата заетост, доверието и обучението на анкетиранияте относно интересът и употребата на АМ/ КМ.

Постигнатите резултати и тяхното обсъждане се покриват изцяло с поставените задачи.

Направените изводи насочват вниманието ни към един съществен момент във взаимоотношенията лекар- пациент в ОМП, а именно доверието, което се повишава при практикуване и предлагане на АМ/ КМ от ОПЛ. От друга страна, повечето ОПЛ, които съобщават, че практикуват тези методи, не са се обучавали в тях.

Приноси на настоящия труд

Разработеният от д-р Йорданка Стайкова-Пировска труд е първо по рода си у нас. То проучва нагласите, възможностите и ползите от АМ/КМ в общата медицинска практика от две различни гледни точки - тази на ОПЛ и пациента. Този подход го прави интересно и в международен план, защото едновременно проучване с практически идентични и съобразени с двете различни таргет групи се провеждат трудно и затова не са чести.

Приемам напълно представените от д-р Йорданка Стайкова-Пировска научни приноси с оригинален и потвърдителен характер, както и научно-приложните.

Впечатлява нейната компетентност да изследва задълбочено, да анализира, фокусирайки върху съчетаването на добрата обща медицинска практика с ползите от приложението на различни алтернативни методи, както и да аргументира мястото и ролята на тези методи при различни здравословни състояния. Интересен в научно-изследователски план и важен за клиничната практика принос на разработката е класифицирането и систематизирането, както и описанието на най-често срещаните в практиката алтернативни методи. Паралелно проучване с практически идентичен инструментариум за измерване на заинтересоваността и употребата на АМ/КМ при пациенти и лекари също се прави за пръв път. Много важен принос на настоящия труд е предложеният курс по Алтернативна/Комплементарна медицина не само за ОПЛ, но и за студенти и други медицински специалности.

Публикации, представени в настоящата процедура

В представените документи по темата на дисертационния труд в процедурата по защита са описани и приложени 3 научни публикации -

една в научната периодика на Съюза на учените, една в сборник на ИЕМПАМ към БАН и една в списание на Тракийски университет. Представени са и участията в научни форуми у нас и в чужбина.

Препоръки към докторанта:

Публикуване на резултати от проучването в чуждестранна научна периодика, по възможност с импакт фактор.

• Инструментариумът на проучването да бъде адаптиран за лесно и бързо ежедневно приложение в общата практика, особено за изследване на нагласите на пациентите като бърз скрининг, като приложението му бъде проследено с подходящи научни методи.

Въз основа на настоящия труд да бъде разработена и публикувана монография, насочена към приложението в обща медицинската практика на методита на АМ/КМ с доказана ефективност и безопасност.

Да проведе проучване, обхващащо лекари, преминали предложеното обучение по АМ/КМ и техните пациенти, като резултатите се публикуват у нас и в чужбина.

В заключение,

дисертационният труд на д-р Йорданка Стайкова-Пировска е първи по рода си и уникален за нашата страна. Изработен е изцяло от докторанта, като на различните етапи от реализацията му се съобразихме с препоръките на наши колеги от чужбина при представянето на части от него на международни научни форуми. Към него е демонстриран нарастващ интерес от европейски и други чуждестранни изследователи и научни издания. В този си вид той е завършен, отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за устройството и дейността на ТрУ Стара Загора за придобиване на научната степен „Доктор“ по докторска програма „Обща медицина.

Убедено давам положителния си вот и препоръчвам на членовете на уважаемото научно жури да оценят достойнствата на труда д-р Йорданка Стайкова-Пировска, който отваря вратата за бъдещи интересни разработки в областта на алтернативната/комплементарна медицина в общата медицинска практика в интерес на пациента и обществото.

7 ноември 2017 г.

Подпис:

/проф. д-р Л. Деспотова-Толева, дм/